Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 19ης Σεπτεμβρίου 2024*

«Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 2009/147/ΕΚ – Διατήρηση των αγρίων πτηνών – Άρθρο 5, άρθρο 8, παράγραφος 1, και άρθρο 9, παράγραφος 1 – Καθεστώς εξαιρέσεων που επιτρέπει τη σύλληψη ζωντανών πτηνών επτά ειδών αγρίων σπίνων – Εξουσία των κρατών μελών να θεσπίζουν εξαιρέσεις για ερευνητικούς σκοπούς – Προϋποθέσεις»

Στην υπόθεση C-23/23,

με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ λόγω παραβάσεως, η οποία ασκήθηκε στις 20 Ιανουαρίου 2023,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους C. Hermes και R. Lindenthal,

προσφεύγουσα,

κατά

Δημοκρατίας της Μάλτας, εκπροσωπούμενης από την A. Buhagiar, επικουρούμενη από τον D. Sarmiento-Ramírez-Escudero, abogado,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen (εισηγητή), Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, T. von Danwitz, A. Kumin και I. Ziemele, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: T. Ćapeta

γραμματέας: L. Carrasco Marco, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 7ης Μαρτίου 2024,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Απόφαση

1 Με την υπό κρίση προσφυγή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Δημοκρατία της Μάλτας, θεσπίζοντας καθεστώς εξαιρέσεων το οποίο επιτρέπει τη σύλληψη ζωντανών πτηνών επτά ειδών αγρίων σπίνων, ήτοι του σπίνου *Fringilla coelebs*, του φανέτου *Carduelis cannabina*, της καρδερίνας *Carduelis carduelis*, του φλώρου *Carduelis chloris*, του κοκκοθραύστη *Coccothraustes coccothraustes*, του σκαρθάκιου *Serinus serinus* και του λούγαρου *Carduelis spinus* (στο εξής: επτά είδη σπίνων), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5 και το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ 2010, L 20, σ. 7), σε συνδυασμό με το άρθρο 9, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

2 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2009/147 ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη υιοθετούν όλα τα αναγκαία μέτρα με σκοπό να διατηρηθεί ή να προσαρμοσθεί ο πληθυσμός όλων των ειδών των πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1 σε επίπεδο που να ανταποκρίνεται μεταξύ άλλων στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας, ωστόσο, υπόψη τις οικονομικές και ψυχαγωγικές απαιτήσεις.»

3 Το άρθρο 5, στοιχεία α′ και ε′, της οδηγίας αυτής έχει ως εξής:

«Με την επιφύλαξη των άρθρων 7 και 9, τα κράτη μέλη υιοθετούν τα αναγκαία μέτρα για να εγκαθιδρύσουν ένα γενικό καθεστώς προστασίας όλων των ειδών πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1 και περιλαμβάνουν ειδικότερα την απαγόρευση:

α) τ[ης] εκ προθέσεως [θανατώσεως] ή συλλήψεως πτηνών με οιονδήποτε τρόπο·

[…]

ε) της κατοχής των ειδών πτηνών, των οποίων απαγορεύεται η θήρα και η σύλληψη.»

4 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, «[ό]σον αφορά τη θήρα, τη σύλληψη ή τη θανάτωση πτηνών στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη απαγορεύουν τη χρήση οιουδήποτε μέσου, εγκαταστάσεων ή μεθόδων μαζικής ή όχι επιλεκτικής συλλήψεως ή θανατώσεως, ή που μπορεί να προκαλέσει τοπικά την εξαφάνιση ενός είδους, ιδιαίτερα εκείνων των μέσων που αναφέρονται στο παράρτημα IV στοιχείο α)».

5 Το παράρτημα IV, στοιχείο α′, τέταρτη περίπτωση, της οδηγίας 2009/147 απαριθμεί τα ακόλουθα μέσα:

«– Δίχτυα, παγίδες, δηλητηριώδη ή ηρεμιστικά δολώματα».

6 Το άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Εφόσον δεν υπάρχουν άλλες ικανοποιητικές λύσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να μην εφαρμόσουν τις διατάξεις των άρθρων 5 έως 8 για τους εξής λόγους:

[…]

β) για ερευνητικούς και διδακτικούς σκοπούς, για σκοπούς εμπλουτισμού πληθυσμών και επανεισαγωγής, καθώς και για εκτροφή σχετική με αυτές τις ενέργειες·

γ) για να επιτραπεί με αυστηρά ελεγχόμενους όρους και τρόπο επιλεκτικό η σύλληψη, η κράτηση και η ορθολογική εκμετάλλευση ορισμένων πτηνών σε μικρές ποσότητες.

2. Οι εξαιρέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 πρέπει να μνημονεύουν:

α) τα είδη που αποτελούν αντικείμενο εξαιρέσεων·

β) τα επιτρεπόμενα μέσα, εγκαταστάσεις ή μεθόδους συλλήψεως ή θανατώσεως·

γ) τις συνθήκες κινδύνου και τις χρονικές και τοπικές περιστάσεις στις οποίες οι εξαιρέσεις μπορούν να εφαρμοσθούν·

δ) την αρχή η οποία είναι αρμόδια να δηλώσει ότι πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις και να αποφασίσει ποια μέσα, εγκαταστάσεις ή μέθοδοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν, σε ποια όρια και από ποια πρόσωπα·

ε) τους ελέγχους που θα πραγματοποιηθούν.»

Το δίκαιο της Μάλτας

Οι κανόνες για τη διατήρηση των αγρίων πτηνών

7 Η Legal Notice 79 – Conservation of Wild Birds Regulations (νομοθετική πράξη 79, σχετικά με τους κανόνες για τη διατήρηση των αγρίων πτηνών), της 29ης Μαρτίου 2006 (στο εξής: κανόνες για τη διατήρηση των αγρίων πτηνών), αποτελεί τη βασική νομοθετική πράξη για τη μεταφορά της οδηγίας 2009/147 στο δίκαιο της Μάλτας.

8 Ειδικότερα, ο κανόνας 9 των κανόνων για τη διατήρηση των αγρίων πτηνών μεταφέρει, κατ' ουσίαν, το άρθρο 9 της οδηγίας 2009/147 και καθορίζει τις προϋποθέσεις στις οποίες πρέπει να στηρίζεται η εξέταση των εξαιρέσεων. Ο κανόνας 9 προβλέπει διαδικασία λήψης αποφάσεων η οποία περιλαμβάνει υποχρεωτική εξέταση από την ορνιθολογική επιτροπή της Μάλτας (στο εξής: ορνιθολογική επιτροπή).

9 Σύμφωνα με τον κανόνα 10 των κανόνων για τη διατήρηση των αγρίων πτηνών, αποστολή της ορνιθολογικής επιτροπής είναι, μεταξύ άλλων, να υποβάλλει συστάσεις προς τον αρμόδιο για το περιβάλλον υπουργό (στο εξής: υπουργός) σχετικά με την έγκριση εξαιρέσεων από τις διατάξεις των κανόνων 4 έως 7, 18 και 21 και να διασφαλίζει, κατά τακτά χρονικά διαστήματα, ότι εξακολουθούν να πληρούνται οι όροι που διέπουν τη χορήγηση τέτοιων εγκρίσεων. Επιπλέον, ο κανόνας 10 καθορίζει επίσης τις εξουσίες που έχει ο υπουργός, κατά την εξέταση των συστάσεων

της ορνιθολογικής επιτροπής, να αποφαίνεται επί της έγκρισης εξαιρέσεων, καθώς και την υποχρέωση που υπέχει να εκθέτει εγγράφως τους λόγους της απόφασής του σε περίπτωση σημαντικής απόκλισης μεταξύ των συστάσεων της ορνιθολογικής επιτροπής και της απόφασής του.

10 Ο κανόνας 27 των κανόνων για τη διατήρηση των αγρίων πτηνών προβλέπει τις διαδικασίες για την αντιμετώπιση των παραβάσεων των εν λόγω κανόνων, καθώς και τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεων που διαπράττονται στο πλαίσιο των εξαιρέσεων.

Το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2020

– *Οι κανόνες-πλαίσιο του 2020*

11 Η Legal Notice 399 – Conservation of Wild Birds (Framework for Allowing a Research Derogation to determine Malta's Reference Population of Seven Finch Species) Regulations, 2020 [(νομοθετική πράξη 399, σχετικά με τη διατήρηση των αγρίων πτηνών [πλαίσιο το οποίο επιτρέπει εξαίρεση για ερευνητικούς σκοπούς προκειμένου να προσδιοριστεί ο πληθυσμός επτά ειδών σπίνων στη Μάλτα])], της 19ης Οκτωβρίου 2020 (στο εξής: κανόνες-πλαίσιο του 2020), θεσπίζει εξαίρεση η οποία επιτρέπει τη σύλληψη πτηνών των επτά ειδών σπίνων για ερευνητικούς σκοπούς.

12 Ο κανόνας 1, παράγραφος 2, των κανόνων-πλαίσιο του 2020 ορίζει τα εξής:

«Με τους παρόντες κανόνες ορίζεται πλαίσιο εντός του οποίου επιτρέπεται εξαίρεση για ερευνητικούς σκοπούς με σκοπό τον προσδιορισμό του πληθυσμού αναφοράς των επτά ειδών σπίνων της Μάλτας, βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας [2009/147]. Οι κανόνες αυτοί αποσκοπούν ειδικά στη συλλογή επαρκών επιστημονικών πληροφοριών ώστε να μπορέσει η Δημοκρατία της Μάλτας να θεσπίσει καθεστώς εξαιρέσεων κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας [2009/147] το οποίο να πληροί το κριτήριο των "μικρών ποσοτήτων", όπως αυτό ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση [της 21ης Ιουνίου 2018, Επιτροπή κατά Μάλτας (C-557/15, EU:C:2018:477)].»

13 Ο κανόνας 3 των εν λόγω κανόνων-πλαίσιο ορίζει ότι τα πτηνά επιτρέπεται να συλλαμβάνονται μόνο με πλέγματα, γνωστά ως clap-nets [πλέγματα με δόκανα] με μέγεθος ματιών πλέγματος τουλάχιστον 18 mm x 18 mm, προκειμένου να ελεγχθούν ή/και να τους φορεθεί δακτύλιος ή/και δορυφορικός πομπός. Τα έντυπα ελέγχου δακτυλίων πρέπει να επιστρέφονται στη Maltese Wild Birds Regulation Unit (μονάδα βελτίωσης της νομοθεσίας περί αγρίων πτηνών της Μάλτας, στο εξής: WBRU), η οποία υπάγεται στο υπουργείο Περιβάλλοντος, Βιώσιμης Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής.

14 Ο κανόνας 4 των εν λόγω κανόνων-πλαίσιο προβλέπει ότι ο υπουργός δύναται να κηρύξει την έναρξη ερευνητικής περιόδου διάρκειας έως 64 ημέρες κατά τη φθινοπωρινή περίοδο και να διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει «άλλη ικανοποιητική λύση» κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/147.

15 Ο κανόνας 5 των κανόνων-πλαίσιο του 2020 ορίζει ότι η σύλληψη των πτηνών των επτά ειδών σπίνων μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον από τους κατόχους σχετικής άδειας. Η άδεια χορηγείται αποκλειστικώς σε όσους, μεταξύ άλλων, υποβάλουν συνολικά σχέδια στα οποία επισημαίνεται η τοποθεσία των εγκεκριμένων clap-nets, έχουν παρακολουθήσει υποχρεωτική κατάρτιση σχετικά με τους σκοπούς των ερευνών και έχουν επιτύχει στις σχετικές εξετάσεις.

– *Η δήλωση του 2020*

16 Κατά τον κανόνα 1, παράγραφος 2, της Legal Notice 400 –Conservation of Wild Birds (Declaration on a Derogation allowing a Research Period to determine Malta's Reference Population of Seven Finch Species) Regulations, 2020 [νομοθετική πράξη 400, σχετικά με τη διατήρηση των αγρίων πτηνών (δήλωση για την έγκριση περιόδου έρευνας για τον προσδιορισμό του πληθυσμού επτά ειδών σπίνων στη Μάλτα), της 19ης Οκτωβρίου 2020 (στο εξής: δήλωση του 2020):

«[…] έχοντας υπόψη ότι στο έδαφος της Δημοκρατίας της Μάλτας:

a) [τα επτά είδη σπίνων] είναι διαβατικά αποδημητικά πτηνά·

b) τα δεδομένα που έχουν συγκεντρωθεί έως σήμερα σχετικά με τον έλεγχο των δακτυλίων ταυτοποίησης όσον αφορά τα [επτά είδη σπίνων] είναι πολύ περιορισμένα για την παροχή συγκλινουσών πληροφοριών σχετικά με τις περιοχές από τις οποίες προέρχεται η πλειονότητα των πτηνών (πληθυσμός αναφοράς) […]

ο υπουργός διαπιστώνει διά της παρούσης ότι δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση για τη διεξαγωγή ενδελεχούς έρευνας, διεξαγόμενης από κατόχους αδείας μέσω καταχωρισμένων clap-nets, τα οποία αποτελούν την πλέον επιλεκτική μέθοδο για τη σύλληψη δειγμάτων των οικείων ειδών, προκειμένου να καταγραφούν δεδομένα σχετικά με την ανάκτηση (τον έλεγχο) των δακτυλίων ταυτοποίησης και την τοποθέτηση τέτοιων δακτυλίων στα πτηνά, τα οποία στη συνέχεια αφήνονται αμέσως ελεύθερα στο φυσικό περιβάλλον, και, στο μέτρο που αυτό είναι απολύτως αναγκαίο, προκειμένου να συγκεντρωθούν δεδομένα που καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό του πληθυσμού αναφοράς των οικείων ειδών στη Μάλτα, σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας [2009/147] και των [κανόνων-πλαίσιο του 2020].»

17 Ο κανόνας 4 της εν λόγω δήλωσης προβλέπει τα εξής:

«[…] η περίοδος έρευνας για τα [επτά είδη σπίνων] για το έτος 2020 ορίζεται σε εξήντα δύο (62) ημέρες, από τις 20 Οκτωβρίου 2020 έως τις 20 Δεκεμβρίου 2020, συμπεριλαμβανομένων και των δύο εν λόγω ημερομηνιών […]».

Το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2021

– *Οι κανόνες-πλαίσιο του 2021*

18 Η Legal Notice 387 – Conservation of Wild Birds (Framework for Allowing a Research Derogation to determine Malta's Reference Population of Seven Finch Species) (Repeal) Regulations, 2021 [(νομοθετική πράξη 387, σχετικά με τη διατήρηση των αγρίων πτηνών [πλαίσιο το οποίο

επιτρέπει εξαίρεση για ερευνητικούς σκοπούς προκειμένου να προσδιοριστεί ο πληθυσμός επτά ειδών σπίνων στη Μάλτα] [κατάργηση])], της 14ης Οκτωβρίου 2021, κατήργησε τους κανόνες-πλαίσιο του 2020.

19 Η Legal Notice 394 – Conservation of Wild Birds (Framework for Allowing a Derogation to Carry out Scientific Research on Seven Finch Species) Regulations, 2021 [(νομοθετική πράξη 394, σχετικά με τη διατήρηση των αγρίων πτηνών [πλαίσιο το οποίο επιτρέπει εξαίρεση για τη διενέργεια επιστημονικών ερευνών σε επτά είδη σπίνων])], της 19ης Οκτωβρίου 2021 (στο εξής: κανόνες-πλαίσιο του 2021), θεσπίζει καθεστώς εξαιρέσεων το οποίο επιτρέπει τη σύλληψη πτηνών των επτά ειδών σπίνων για ερευνητικούς σκοπούς.

20 Το άρθρο 8 των κανόνων-πλαίσιο του 2021 έχει πανομοιότυπη διατύπωση με του άρθρου 4 των κανόνων-πλαίσιο του 2020.

– *Η δήλωση του 2021*

21 Κατά τον κανόνα 1, παράγραφος 2, της Legal Notice 395 – Conservation of Wild Birds (Declaration on a Derogation allowing a Research Period to determine Malta's Reference Population of Seven Finch Species) Regulations, 2021 [(νομοθετική πράξη 395, σχετικά με τη διατήρηση των αγρίων πτηνών [δήλωση για την έγκριση επιστημονικών ερευνών σχετικά με επτά είδη σπίνων])], της 19ης Οκτωβρίου 2021:

«[…] έχοντας υπόψη ότι στο έδαφος της Δημοκρατίας της Μάλτας:

a) [τα επτά είδη σπίνων] είναι διαβατικά αποδημητικά πτηνά·

b) το σύστημα των διχτυών «mist-nets» που χρησιμοποιείται για τη σύλληψη πτηνών δεν είναι κατάλληλο για την παροχή δεδομένων […] σχετικά με τον έλεγχο των δακτυλίων ταυτοποίησης για τα συγκεκριμένα είδη, προκειμένου να ληφθούν συγκλίνοντα στοιχεία σχετικά με τις περιοχές από τις οποίες προέρχεται η πλειονότητα των πληθυσμών των πτηνών (πληθυσμός αναφοράς), όπως επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης […] στην [απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Επιτροπή κατά Μάλτας (C-557/15, EU:C:2018:477)]· και καθόσον

c) δεν επιτρέπεται στους δακτυλιωτές του εθνικού προγράμματος δακτυλίωσης η χρησιμοποίηση ζωντανών δολωμάτων για τους σκοπούς της δακτυλίωσης και του ελέγχου –κάτι το οποίο άλλωστε και οι ίδιοι απορρίπτουν για λόγους δεοντολογίας–, και καθόσον τα ζωντανά δολώματα αποτελούν το βασικό στοιχείο για τη λειτουργία του συστήματος των clap-nets,

ο υπουργός διαπιστώνει διά της παρούσης ότι δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση για τη διεξαγωγή ενδελεχούς έρευνας, από τη διεξαγωγή της από κατόχους αδείας μέσω καταχωρισμένων clap-nets, τα οποία αποτελούν την πλέον επιλεκτική μέθοδο […] για τη σύλληψη δειγμάτων των οικείων ειδών, προκειμένου να καταγραφούν δεδομένα σχετικά με την ανάκτηση (τον έλεγχο) των δακτυλίων ταυτοποίησης και την τοποθέτηση τέτοιων δακτυλίων στα πτηνά, τα οποία στη συνέχεια αφήνονται αμέσως ελεύθερα στο φυσικό περιβάλλον, και, στο μέτρο που αυτό είναι απολύτως αναγκαίο, προκειμένου να συγκεντρωθούν δεδομένα που καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό του πληθυσμού αναφοράς των οικείων ειδών στη Μάλτα, σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας [2009/147] και των κανόνων-πλαίσιο.»

22 Ο κανόνας 4 της εν λόγω δήλωσης προβλέπει τα εξής:

«[…] η περίοδος έρευνας για τα οικεία είδη για το έτος 2021 ορίζεται σε εξήντα δύο (62) ημέρες, από τις 20 Οκτωβρίου 2021 έως τις 20 Δεκεμβρίου 2021, συμπεριλαμβανομένων και των δύο εν λόγω ημερομηνιών […]».

Το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2022

– *Οι κανόνες-πλαίσιο του 2022*

23 Η Legal Notice 256 – Conservation of Wild Birds (Framework for Allowing a Derogation to Carry out Scientific Research on Seven Finch Species) (Amendment) Regulations, 2022 [(νομοθετική πράξη 256, σχετικά με τη διατήρηση των αγρίων πτηνών [πλαίσιο το οποίο επιτρέπει εξαίρεση για τη διενέργεια επιστημονικών ερευνών σε επτά είδη σπίνων] [τροποποίηση])], της 19ης Οκτωβρίου 2022, τροποποίησε ορισμένες διατάξεις των κανόνων-πλαίσιο του 2021.

– *Η δήλωση του 2022*

24 Η Legal Notice 257 – Conservation of Wild Birds (Declaration on a Derogation Allowing Scientific Research on Seven Finch Species) Regulations, 2022 [(νομοθετική πράξη 257, σχετικά με τη διατήρηση των αγρίων πτηνών [δήλωση για την έγκριση επιστημονικών ερευνών σχετικά με επτά είδη σπίνων])], της 19ης Οκτωβρίου 2022 (στο εξής: δήλωση του 2022) κήρυξε την έναρξη μίας ακόμη «περιόδου έρευνας», ήτοι από τις 20 Οκτωβρίου έως τις 20 Δεκεμβρίου 2022, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις τις οποίες καθόριζε η δήλωση του 2021.

Το ιστορικό της διαφοράς και η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

25 Το 2014 η Δημοκρατία της Μάλτας είχε θεσπίσει, βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, της οδηγίας 2009/147, καθεστώς εξαιρέσεων το οποίο επέτρεπε τη σύλληψη ζωντανών πτηνών των επτά ειδών σπίνων. Με την απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Επιτροπή κατά Μάλτας (C-557/15, EU:C:2018:477), το Δικαστήριο έκρινε ότι η Δημοκρατία της Μάλτας, θεσπίζοντας αυτό το καθεστώς εξαιρέσεων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις του άρθρου 5, στοιχεία α′ και ε′, και του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, σε συνδυασμό με το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, της εν λόγω οδηγίας.

26 Κατόπιν της απόφασης του Δικαστηρίου, η Δημοκρατία της Μάλτας θέσπισε, στις 19 Οκτωβρίου 2020, βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2009/147, το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που εκτίθεται στις σκέψεις 11 έως 17 της παρούσας απόφασης, το οποίο επέτρεπε την παγίδευση των επτά ειδών σπίνων. Στις 3 Δεκεμβρίου 2020, η Επιτροπή απηύθυνε στο εν λόγω κράτος μέλος προειδοποιητική επιστολή επισημαίνοντας ότι το καθεστώς εξαιρέσεων δεν ήταν σύμφωνο προς το άρθρο 5 και το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας και ότι δεν δικαιολογείτο από ερευνητικούς σκοπούς σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της ίδιας οδηγίας. Όσον αφορά την τελευταία διάταξη, η Επιτροπή έκρινε ότι η Δημοκρατία της Μάλτας δεν είχε αποδείξει ότι το καθεστώς εξαιρέσεων θεσπίστηκε διότι δεν υπήρχε άλλη ικανοποιητική λύση ούτε ότι το εν λόγω καθεστώς επεδίωκε πράγματι ερευνητικό σκοπό.

27 Με έγγραφο της 3ης Φεβρουαρίου 2021, η Δημοκρατία της Μάλτας απάντησε ότι το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2020 πληρούσε τις προϋποθέσεις του άρθρου 9 της οδηγίας 2009/147.

28 Εκτιμώντας ότι τα επιχειρήματα που επικαλέστηκε η Δημοκρατία της Μάλτας απαντώντας στην προειδοποιητική επιστολή δεν ήταν ικανοποιητικά, η Επιτροπή, στις 9 Ιουνίου 2021, απηύθυνε αιτιολογημένη γνώμη στο εν λόγω κράτος μέλος, καλώντας το να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς την εν λόγω γνώμη εντός προθεσμίας ενός μηνός από της κοινοποιήσεώς της.

29 Στις 14 Οκτωβρίου 2021 ο υπουργός κατήργησε τους κανόνες-πλαίσιο του 2020, «χωρίς να θίγεται η ισχύς των όσων έλαβαν χώρα ή παραλείφθηκαν βάσει των κανόνων αυτών».

30 Στις 19 Οκτωβρίου 2021 ο υπουργός θέσπισε το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που εκτίθεται στις σκέψεις 18 έως 22 της παρούσας απόφασης, για την περίοδο από 20 Οκτωβρίου έως 20 Δεκεμβρίου 2021. Με τη δήλωση του 2022, ο υπουργός κήρυξε την έναρξη μιας ακόμη «περιόδου έρευνας», από 20 Οκτωβρίου έως 20 Δεκεμβρίου 2022.

Επί της προσφυγής

31 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι κανόνες-πλαίσιο του 2020 και του 2021, όπως επίσης και οι δηλώσεις του 2020, του 2021 και του 2022, καθόσον εντάσσονται στην ίδια συμπεριφορά, πρέπει να νοηθούν ως το ίδιο καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς υπό το πρίσμα των διατάξεων του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2009/147. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η Δημοκρατία της Μάλτας δεν αμφισβήτησε τη μη συμμόρφωση του καθεστώτος αυτού προς τις απαγορεύσεις του άρθρου 5, στοιχείο α′, και του άρθρου 8, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το παράρτημα IV, στοιχείο α′, της οδηγίας 2009/147, και φρονεί ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν απέδειξε την πλήρωση των προϋποθέσεων εξαίρεσης του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας αυτής. Πρώτον, η Επιτροπή εκτιμά ότι η Δημοκρατία της Μάλτας δεν απέδειξε ότι το εν λόγω καθεστώς επιδιώκει ερευνητικό σκοπό. Δεύτερον, το κράτος μέλος δεν αιτιολογεί την απουσία άλλης ικανοποιητικής λύσης. Τρίτον, η Δημοκρατία της Μάλτας δεν απέδειξε ότι δεν υπήρχε άλλη τέτοια λύση.

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

32 Η Δημοκρατία της Μάλτας προβάλλει ότι η υπό κρίση προσφυγή είναι απαράδεκτη καθόσον στηρίζεται σε αιτιολογημένη γνώμη κατόπιν της οποίας, εντός σύντομου χρονικού διαστήματος, επήλθε ουσιώδης τροποποίηση του εθνικού νομικού πλαισίου, το οποίο στην υπό κρίση προσφυγή συγχέεται με το προγενέστερο νομικό πλαίσιο. Κατά το εν λόγω κράτος μέλος, η έλλειψη σαφήνειας όσον αφορά το αντικείμενο και το περιεχόμενο της προσφυγής θίγει την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας. Η Επιτροπή δεν προσδιόρισε επακριβώς με το δικόγραφο της προσφυγής της αν οι αιτιάσεις της αφορούν το νομικό πλαίσιο που ίσχυε κατά τη λήξη της προθεσμίας που τάχθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη ή το νομικό πλαίσιο που ισχύει σήμερα.

33 Η Δημοκρατία της Μάλτας επισημαίνει ότι, μολονότι η Επιτροπή επιχειρεί να ελαχιστοποιήσει, με το δικόγραφο της προσφυγής της, τη σημασία των τροποποιήσεων που επέφεραν οι κανόνες-πλαίσιο του 2021, εντούτοις οι τροποποιήσεις αυτές είναι ουσιώδεις, οπότε το νομικό πλαίσιο που προέκυψε δεν ήταν «σχεδόν πανομοιότυπο» με εκείνο που απέρρεε από τους κανόνες-πλαίσιο του 2020. Αντιθέτως, το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2021 ανταποκρίνεται στις ανησυχίες της Επιτροπής και τροποποίησε σε μεγάλο βαθμό διάφορες πτυχές του προγενέστερου καθεστώτος.

34 Η Δημοκρατία της Μάλτας υποστηρίζει συναφώς ότι αδυνατεί να κατανοήσει αν οι παραβάσεις τις οποίες προβάλλει η Επιτροπή με το δικόγραφο της προσφυγής της αφορούν το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2020 ή εκείνο που θεσπίστηκε το 2021. Το ίδιο ισχύει και ως προς την αιτίαση της Επιτροπής σχετικά με την επιλογή να μη γίνει διαβούλευση με έμπειρους ορνιθολόγους, καθόσον το εν λόγω θεσμικό όργανο δεν διευκρινίζει αν η αιτίαση αυτή αφορά το πρώτο ή το δεύτερο από τα καθεστώτα, ενώ το δεύτερο καθεστώς εισάγει σημαντικές βελτιώσεις με στόχο την πρόσληψη ειδικών ορνιθολόγων και την πλήρη ενσωμάτωσή τους στο ερευνητικό πρόγραμμα, ώστε τα συλλεγόμενα δεδομένα να μπορούν να τύχουν ορθής ανάλυσης και επεξεργασίας και να αντληθούν από αυτά εύστοχα συμπεράσματα.

35 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι προσφυγές λόγω παραβάσεως μπορούν να καλύψουν πραγματικά περιστατικά μεταγενέστερα της αιτιολογημένης γνώμης, εφόσον είναι της ίδιας φύσεως και συνιστούν την ίδια συμπεριφορά με τα πραγματικά περιστατικά στα οποία αναφέρεται η εν λόγω γνώμη, όπερ ισχύει στη συγκεκριμένη περίπτωση. Εν προκειμένω, η αιτιολογημένη γνώμη της 9ης Ιουνίου 2021 αφορά το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2020. Η Επιτροπή επισημαίνει στο δικόγραφο της προσφυγής της ότι αναφέρεται σε αυτό το καθεστώς, το οποίο είχε παραταθεί με το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2021 και με τη δήλωση του 2022.

36 Συναφώς, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ουσιώδη στοιχεία του καθεστώτος εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2020, τα οποία αντέβαιναν, κατά την αιτιολογημένη γνώμη, στο άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2009/147, διατηρήθηκαν στο καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2021, το οποίο ίσχυε κατά τον χρόνο άσκησης της υπό κρίση προσφυγής. Τούτο ισχύει ιδίως όσον αφορά τον σκοπό της συλλογής πληροφοριών σχετικά με τους πληθυσμούς αναφοράς των επτά ειδών σπίνων, τις προϋποθέσεις χορήγησης αδειών, καθώς και το πεδίο εφαρμογής του καθεστώτος αυτού.

37 Η συνέχεια αυτή επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι, δυνάμει των κανόνων-πλαίσιο του 2021, χορηγήθηκαν άδειες βάσει αιτήσεων που είχαν υποβληθεί σύμφωνα με τους προηγούμενους κανόνες -πλαίσιο του 2020. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο, οι τελευταίοι αυτοί κανόνες-πλαίσιο «καταργήθηκαν χωρίς να θίγεται η ισχύς των όσων έλαβαν χώρα ή παραλείφθηκαν βάσει των κανόνων αυτών».

38 Η Επιτροπή φρονεί ότι, αντιθέτως προς τον ισχυρισμό της Δημοκρατίας της Μάλτας ότι υφίσταται ένας νέος «ρυθμιστικός φορέας αποτελούμενος από διαπιστευμένους πανεπιστημιακούς, διακεκριμένους ορνιθολόγους και αναλυτές δεδομένων», αρμόδιος για την έρευνα ρυθμιστικός φορέας συνεχίζει στην πραγματικότητα να είναι η WBRU, η οποία ασκούσε και στο παρελθόν το καθήκον αυτό δυνάμει των προηγούμενων κανόνων-πλαίσιο του 2020. Η νεοθεσπισθείσα δυνατότητα της WBRU να διορίζει επιστημονικούς εμπειρογνώμονες ή ορνιθολόγους δεν φαίνεται να είναι σημαντική στην πράξη.

39 Περαιτέρω, κατά την Επιτροπή, η Δημοκρατία της Μάλτας δεν αναφέρει τους λόγους για τους οποίους η δυνατότητα εισαγωγής προκαθορισμένων παραμέτρων, οι κανόνες σχετικά με τη διαπίστωση της ανυπαρξίας άλλων λύσεων, οι κανόνες σχετικά με τη δήλωση των παγιδευμένων πτηνών και οι προϋποθέσεις που ισχύουν για τους ερευνητικούς τόπους μεταβάλλουν ουσιωδώς τη φύση του καθεστώτος εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς του 2020.

40 Η Επιτροπή αντικρούει τον ισχυρισμό της Δημοκρατίας της Μάλτας ότι το δικόγραφο της προσφυγής δεν ορίζει επακριβώς τα εθνικά μέτρα τα οποία συνιστούν την προβαλλόμενη παράβαση. Το εν λόγω θεσμικό όργανο υποστηρίζει ότι με το δικόγραφο της προσφυγής διευκρινίζεται ότι το αμφισβητούμενο καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς περιλαμβάνει «[τους] κανόνες-πλαίσιο του 2020, […] τη δήλωση του 2020, [τους] κανόνες-πλαίσιο του 2021 και [τις] δηλώσεις του 2021 και του 2022 (καθώς και κάθε μελλοντικό μέτρο του ίδιου τύπου που συνιστά την ίδια συμπεριφορά)». Λαμβανομένου υπόψη αυτού του σαφώς καθορισμένου αντικειμένου, δεν εθίγησαν τα δικαιώματα άμυνας της Δημοκρατίας της Μάλτας.

41 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Δημοκρατία της Μάλτας υπογραμμίζει ότι η κατάργηση του καθεστώτος εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς το οποίο θεσπίστηκε το 2020 και η θέσπιση νέου καθεστώτος το 2021 αποτελούν άμεση απόρροια των επισημάνσεων που της απηύθυνε η Επιτροπή. Η κατάσταση αυτή διαφέρει από την απλή συνέχιση, κάθε χρόνο, της διοικητικής πρακτικής που επικρίνεται με την αιτιολογημένη γνώμη.

42 Η Δημοκρατία της Μάλτας υποστηρίζει ότι το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2021 διαφέρει από το προγενέστερο καθεστώς διότι εισήγαγε νέες διαδικασίες, νέα όργανα καθώς και νέους παράγοντες, και ενίσχυσε τους μηχανισμούς εφαρμογής.

43 Το εν λόγω κράτος μέλος ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμώντας ότι αποδεικνύεται η συνέχεια μεταξύ του καθεστώτος εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2020 και εκείνου που θεσπίστηκε το 2021 από το γεγονός ότι το πρώτο καθεστώς καταργήθηκε «χωρίς να θίγεται η ισχύς των όσων έλαβαν χώρα ή παραλείφθηκαν βάσει [του καθεστώτος αυτού]». Η έκφραση «χωρίς να θίγεται», η οποία απαντά συχνά στη νομοθεσία της Μάλτας, σκοπό έχει να διασφαλίσει ότι οι εκκρεμείς ένδικες διαδικασίες δεν θα θιγούν από την κατάργηση παλαιών νόμων.

44 Επιπλέον, κατά το εν λόγω κράτος μέλος, το αντικείμενο του δικογράφου της προσφυγής της Επιτροπής είναι τόσο ευρύ και γενικό ώστε δεν του επιτρέπει να αναπτύξει στοχευμένη άμυνα. Το γεγονός ότι η Επιτροπή συγχέει τα καθεστώτα εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκαν το 2020 και το 2021 δημιουργεί ανασφάλεια δικαίου η οποία δεν επιτρέπει στη Δημοκρατία της Μάλτας να αναπτύξει επαρκή άμυνα όσον αφορά επαρκώς προσδιορισμένους προσβαλλόμενους κανόνες.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

45 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το αντικείμενο προσφυγής λόγω παραβάσεως, ασκούμενης κατ' εφαρμογήν του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, οριοθετείται από την αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής, οπότε η προσφυγή πρέπει να στηρίζεται στους ίδιους με την αιτιολογημένη γνώμη λόγους και ισχυρισμούς (απόφαση της 5ης Απριλίου 2017, Επιτροπή κατά Βουλγαρίας, C-488/15, EU:C:2017:267, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

46 Εν προκειμένω, στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής, όπως και με την αιτιολογημένη γνώμη της 9ης Ιουνίου 2021, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Δημοκρατία της Μάλτας, θεσπίζοντας καθεστώς εξαιρέσεων το οποίο επιτρέπει τη σύλληψη ζωντανών πτηνών των επτά ειδών σπίνων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις του άρθρου 5 και του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/147, σε συνδυασμό με το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, για τον λόγο ότι η Δημοκρατία της Μάλτας, πρώτον, δεν αποδεικνύει ότι το καθεστώς εξαιρέσεων επιδιώκει ερευνητικό σκοπό, καθόσον το καθεστώς αυτό δεν στηρίζεται σε επιστημονικές μεθόδους, συνεπάγεται πλημμελή εφαρμογή, επιδιώκει σκοπό μη συνδεόμενο με τη διατήρηση και, εν πάση περιπτώσει, είναι απρόσφορο για την επίτευξη του δεδηλωμένου σκοπού, δεύτερον, δεν αιτιολογεί την απουσία άλλης ικανοποιητικής λύσης και, τρίτον, δεν αποδεικνύει ότι δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση.

47 Κατά συνέπεια, η υπό κρίση προσφυγή στηρίζεται στους ίδιους λόγους και ισχυρισμούς με την αιτιολογημένη γνώμη της 9ης Ιουνίου 2021.

48 Επιπλέον, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η ύπαρξη παράβασης πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με την κατάσταση του κράτους μέλους όπως αυτή είχε κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας (απόφαση της 5ης Απριλίου 2017, Επιτροπή κατά Βουλγαρίας, C-488/15, EU:C:2017:267, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), ήτοι, εν προκειμένω, στις 9 Ιουλίου 2021.

49 Ωστόσο, στον βαθμό που με την υπό κρίση προσφυγή επικρίνεται μια συστηματική και διαρκής παράβαση των διατάξεων του άρθρου 5, και του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/147, σε συνδυασμό με το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, υπενθυμίζεται ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί κατ' αρχήν η προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων αποσκοπούντων, στο στάδιο της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας, στην απόδειξη του γενικού και διαρκούς χαρακτήρα της προβαλλόμενης με τον τρόπο αυτό παράβασης (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 5ης Απριλίου 2017, Επιτροπή κατά Βουλγαρίας, C-488/15, EU:C:2017:267, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

50 Ειδικότερα, το Δικαστήριο είχε κατά το παρελθόν την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι το αντικείμενο προσφυγής λόγω παραβάσεως μπορεί να καλύψει πραγματικά περιστατικά μεταγενέστερα της αιτιολογημένης γνώμης, εφόσον είναι της ίδιας φύσεως και συνιστούν την ίδια συμπεριφορά με τα πραγματικά περιστατικά στα οποία αναφέρεται η εν λόγω γνώμη [απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Οριακές τιμές – Αρσενικό και φθοριούχα), C-197/22, EU:C:2023:642, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

51 Εν προκειμένω, μολονότι δεν αμφισβητείται ότι οι κανόνες-πλαίσιο του 2021 επέφεραν τροποποιήσεις σε σχέση με τους κανόνες-πλαίσιο του 2020, δεν προκύπτει ότι οι τροποποιήσεις αυτές είναι κρίσιμες για την υπό κρίση προσφυγή.

52 Πράγματι, με την προσφυγή ζητείται να διαπιστωθεί ότι το καθεστώς εξαιρέσεων το οποίο επιτρέπει τη σύλληψη ζωντανών πτηνών των επτά ειδών σπίνων δεν συνάδει με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις του άρθρου 5 και του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/147, σε συνδυασμό με το άρθρο 9, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, για τον λόγο ότι η Δημοκρατία της Μάλτας, πρώτον, δεν αποδεικνύει ότι το καθεστώς αυτό επιδιώκει ερευνητικό σκοπό, καθόσον δεν στηρίζεται σε επιστημονικές μεθόδους, συνεπάγεται πλημμελή εφαρμογή, επιδιώκει σκοπό μη συνδεόμενο με τη διατήρηση και, εν πάση περιπτώσει, είναι απρόσφορο για την επίτευξη του δεδηλωμένου σκοπού, δεύτερον, δεν αιτιολογεί την απουσία άλλης ικανοποιητικής λύσης και, τρίτον, δεν αποδεικνύει ότι δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση.

Απλώς και μόνον το γεγονός ότι η Δημοκρατία της Μάλτας τροποποίησε το νομικό πλαίσιο εισάγοντας νέες διαδικασίες, νέα όργανα και νέους παράγοντες οι οποίοι καλούνται να συμμετέχουν στο εν λόγω καθεστώς και ενίσχυσε τους αναγκαίους μηχανισμούς για την εφαρμογή του δεν είναι ικανό, λόγω του γενικού χαρακτήρα του και ελλείψει ακριβέστερων στοιχείων, να αποδείξει ότι το καθεστώς εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς που θεσπίστηκε το 2021 συνιστά, από απόψεως του αντικειμένου της υπό κρίση προσφυγής, νέο καθεστώς εξαιρέσεων το οποίο διαφέρει ουσιωδώς από το προϊσχύσαν.

53 Επιπλέον, ο ισχυρισμός της Δημοκρατίας της Μάλτας ότι το επίμαχο καθεστώς εξαιρέσεων δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια στο δικόγραφο της προσφυγής στερείται ερείσματος. Πράγματι, το καθεστώς εξαιρέσεων στο οποίο αναφέρεται το δικόγραφο της προσφυγής περιλαμβάνει τους κανόνες-πλαίσιο του 2020, τη δήλωση του 2020, τους κανόνες-πλαίσιο του 2021 και τις δηλώσεις του 2021 και του 2022, καθώς και κάθε μελλοντικό μέτρο του ίδιου τύπου που συνιστά την ίδια συμπεριφορά, καίτοι η τελευταία διευκρίνιση είναι εν προκειμένω άνευ αντικειμένου, καθόσον η Επιτροπή δεν επέκτεινε το αντικείμενο της προσφυγής της σε μέτρα μεταγενέστερα της δήλωσης του 2022.

54 Επομένως, δεν εθίγησαν τα δικαιώματα άμυνας της Δημοκρατίας της Μάλτας. Περαιτέρω, επισημαίνεται συναφώς ότι η Δημοκρατία της Μάλτας είχε την ευκαιρία, όπως προκύπτει από τα υπομνήματά της, να αναπτύξει εμπεριστατωμένη επιχειρηματολογία όσον αφορά τις αιτιάσεις και τα επιχειρήματα που προέβαλε η Επιτροπή.

55 Κατά συνέπεια, η προσφυγή είναι παραδεκτή.

Επί του λόγου ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά την ανυπαρξία «άλλης ικανοποιητικής λύσης» κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/147

Επιχειρήματα των διαδίκων

56 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι κανόνες-πλαίσιο του 2020 και του 2021 ουδεμία αιτιολογία περιέχουν όσον αφορά την απουσία άλλης ικανοποιητικής λύσης και προβλέπουν απλώς ότι ο υπουργός προβαίνει στη σχετική εκτίμηση όταν αποφασίζει την έναρξη των «περιόδων έρευνας» με τις δηλώσεις.

57 Με τις δηλώσεις του 2020, του 2021 και του 2022, ο υπουργός διαπίστωσε μεν ότι δεν υπάρχει «άλλη ικανοποιητική λύση», πλην όμως δεν παρέσχε αρκούντως σαφή αιτιολογία η οποία να πληροί τις απαιτήσεις της ασφάλειας δικαίου. Οι δηλώσεις αυτές περιγράφουν τον σκοπό του καθεστώτος εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς, ο οποίος συνίσταται στη συλλογή δεδομένων σχετικά με τον έλεγχο των δακτυλίων, προκειμένου να προσδιοριστεί ο πληθυσμός αναφοράς των επτά ειδών σπίνων στο έδαφος της Δημοκρατίας της Μάλτας. Ωστόσο, ούτε οι ως άνω δηλώσεις ούτε τα έγγραφα που μνημονεύονται στις υποσημειώσεις τους παρέχουν εξηγήσεις ως προς τον λόγο για τον οποίο ο υπουργός αποφάσισε να επιδιώξει τον συγκεκριμένο σκοπό με τη χορήγηση αδειών σε χιλιάδες ερασιτέχνες και όχι με άλλα μέσα, όπως είναι η συμμετοχή των αρμόδιων επιστημόνων.

58 Ο υπουργός ουδόλως επεξηγεί τους λόγους για τους οποίους η Δημοκρατία της Μάλτας αποφάσισε να μην εμπλέξει τους δακτυλιωτές του εθνικού προγράμματος δακτυλίωσης ή να μη χρησιμοποιήσει άλλα καθιερωμένα επιστημονικά μέσα, όπως οι απογραφές των πληθυσμών πτηνών που χρησιμοποιούνται ευρέως, προκειμένου να θεραπεύσει τη διαπιστωθείσα έλλειψη στοιχείων.

59 Κατά τα λοιπά, η Δημοκρατία της Μάλτας δεν αιτιολόγησε γιατί δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση, καθόσον ούτε οι δηλώσεις του 2020, του 2021 και του 2022 ούτε οι συστάσεις της ορνιθολογικής επιτροπής και οι εκθέσεις της WBRU, στις οποίες παραπέμπει η Δημοκρατία της Μάλτας, εξετάζουν το ζήτημα αν η συμμετοχή πραγματικών επιστημόνων συνιστά άλλη ικανοποιητική λύση.

60 Η Δημοκρατία της Μάλτας αντιτάσσει ότι οι κανόνες-πλαίσιο του 2020 και του 2021, όπως επίσης και οι δηλώσεις του 2020, του 2021 και του 2022, παρέχουν επαρκή αιτιολογία προς δικαιολόγηση της απουσίας άλλης ικανοποιητικής λύσης. Πρώτον, η απουσία άλλης ικανοποιητικής λύσης επιβάλλεται ρητώς με το άρθρο 9 της οδηγίας 2009/147. Δεύτερον, ο κανόνας 6, παράγραφος 1, των κανόνων-πλαίσιο του 2021 προβλέπει ότι η ερευνητική μελέτη πρέπει να διασφαλίζει, κατόπιν αξιολόγησης και ανάλυσης, ότι «δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση». Τρίτον, στο πλαίσιο του καθεστώτος εξαιρέσεων για ερευνητικούς σκοπούς του 2021, όπως και κατά τις «περιόδους έρευνας» του 2020, του 2021 και του 2022, τα ληφθέντα μέτρα παρείχαν όλες τις κρίσιμες πληροφορίες προς δικαιολόγηση της απουσίας άλλης ικανοποιητικής λύσης. Ειδικότερα, το εν λόγω κράτος μέλος υποστηρίζει ότι η δήλωση του 2020 περιέχει ρητή αναφορά στις συστάσεις της ορνιθολογικής επιτροπής, καθώς και παραπομπές στην ανάκτηση δακτυλίων κατά την περίοδο 1920 έως 2018 και στην έκθεση σχετικά με τον επιλεκτικό χαρακτήρα και τη διάσταση των ματιών πλέγματος που υπέβαλε η WBRU. Οι εκθέσεις αυτές ενσωματώνονται στην ως άνω δήλωση και παρέχουν τα κρίσιμα στοιχεία του πλαισίου, καθώς και ακριβή επιστημονικά δεδομένα, τα οποία δικαιολογούν την απουσία άλλης ικανοποιητικής λύσης.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

61 Προκαταρκτικώς υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει ιδίως από το άρθρο 1 της οδηγίας 2009/147, η διατήρηση των πτηνών αποτελεί τον κύριο σκοπό της οδηγίας (πρβλ. απόφαση της 17ης Μαρτίου 2021, One Voice και Ligue pour la protection des oiseaux, C-900/19, EU:C:2021:211, σκέψη 34). Ως εκ τούτου, δυνάμει του άρθρου 5, στοιχεία α′ και ε′, της οδηγίας, τα κράτη μέλη υιοθετούν τα αναγκαία μέτρα για να εγκαθιδρύσουν ένα γενικό καθεστώς προστασίας όλων των ειδών πτηνών που αναφέρονται στο εν λόγω άρθρο 1 και περιλαμβάνουν, ειδικότερα, την απαγόρευση της εκ προθέσεως θανάτωσης ή σύλληψης πτηνών με οιονδήποτε τρόπο και της κατοχής των ειδών πτηνών των οποίων απαγορεύεται η θήρα και η σύλληψη.

62 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τη σύλληψη πτηνών, τα κράτη μέλη απαγορεύουν τη χρήση οιουδήποτε μέσου, εγκαταστάσεων ή μεθόδων μαζικής ή μη επιλεκτικής σύλληψης ή θανάτωσης, ή που μπορεί να προκαλέσει τοπικά την εξαφάνιση ενός είδους, ιδιαίτερα εκείνων των μέσων που αναφέρονται στο παράρτημα IV, στοιχείο α′, της ίδιας οδηγίας, το οποίο μνημονεύει ειδικότερα τα δίχτυα και τις παγίδες.

63 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2009/147 ορίζει ότι, εφόσον δεν υπάρχουν άλλες ικανοποιητικές λύσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να μην εφαρμόσουν, μεταξύ άλλων, τις εν λόγω διατάξεις και δη για ερευνητικούς σκοπούς.

64 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, προκειμένου οι αρμόδιες αρχές να μπορούν να κάνουν χρήση των εξαιρέσεων του άρθρου 9 της οδηγίας 2009/147 μόνον κατά τρόπο σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο πρέπει να είναι τέτοιο ώστε η εφαρμογή των περιλαμβανόμενων σε αυτό εξαιρετικών διατάξεων να ανταποκρίνεται στην αρχή της ασφάλειας δικαίου. Ως εκ τούτου, η εφαρμοστέα στον τομέα αυτόν εθνική ρύθμιση πρέπει να καθορίζει τα κριτήρια εξαίρεσης κατά τρόπο σαφή και ακριβή και να υποχρεώνει τις επιφορτισμένες με την εφαρμογή τους αρχές να τα λαμβάνουν υπόψη (απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Επιτροπή κατά Μάλτας, C-557/15, EU:C:2018:477, σκέψη 47).

65 Τονίζεται επίσης ότι, όσον αφορά καθεστώς εξαιρέσεων όπως το προβλεπόμενο στο άρθρο 9 της οδηγίας 2009/147, το οποίο πρέπει να εφαρμόζεται στενά και να προβλέπει ότι το βάρος απόδειξης της συνδρομής των απαιτούμενων προϋποθέσεων για κάθε εξαίρεση φέρει η αρχή που λαμβάνει τη σχετική απόφαση, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι οποιαδήποτε επέμβαση που θίγει τα προστατευόμενα είδη επιτρέπεται μόνον βάσει αποφάσεων που περιέχουν ακριβή και επαρκή αιτιολογία, μνημονεύουσα τους λόγους, τις προϋποθέσεις και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο αυτό (απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Επιτροπή κατά Μάλτας, C-557/15, EU:C:2018:477, σκέψη 47). Άλλωστε, από τις διατάξεις του άρθρου 9 της οδηγίας 2009/147 που κάνουν λόγο για αυστηρό έλεγχο της εξαίρεσης που προβλέπει το άρθρο αυτό και για συλλήψεις με τρόπο επιλεκτικό, όπως εξάλλου και από τη γενική αρχή της αναλογικότητας, προκύπτει ότι η εξαίρεση δυνάμει του άρθρου 9 της οδηγίας 2009/147 την οποία προτίθεται να εφαρμόσει ένα κράτος μέλος πρέπει να είναι ανάλογη των αναγκών που τη δικαιολογούν [απόφαση της 23ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Φινλανδίας (Εαρινή θήρα της αρσενικής πουπουλόπαπιας), C-217/19, EU:C:2020:291, σκέψεις 66 και 67 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

66 Επομένως, εναπόκειται στη Δημοκρατία της Μάλτας να αποδείξει, τηρώντας τις προϋποθέσεις που θέτει η νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 64 και 65 της παρούσας απόφασης, ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της εξαίρεσης δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/147, στην οποία στηρίχθηκε.

67 Επισημαίνεται ότι η νομοθεσία της Μάλτας καθορίζει τα κριτήρια εξαίρεσης κατά τρόπο σαφή και ακριβή και υποχρεώνει τις επιφορτισμένες με την εφαρμογή τους αρχές να τα λαμβάνουν υπόψη. Πράγματι, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 8, 14 και 20 της παρούσας απόφασης, ο κανόνας 9 των κανόνων για τη διατήρηση των αγρίων πτηνών μεταφέρει, κατ' ουσίαν, το άρθρο 9 της οδηγίας 2009/147, ενώ ο κανόνας 4 των κανόνων-πλαίσιο του 2020 και ο κανόνας 8 των κανόνων-πλαίσιο του 2021 επιβάλλουν στον υπουργό να εξακριβώνει, κατά την έναρξη περιόδου έρευνας, ότι δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση.

68 Αντιθέτως, διαπιστώνεται ότι οι δηλώσεις του 2020, του 2021 και του 2022, οι οποίες επιτρέπουν την παγίδευση πτηνών των επτά ειδών σπίνων κατά τις «περιόδους έρευνας» για τα έτη 2020, 2021 και 2022, δεν είναι σύμφωνες με το άρθρο 9 της οδηγίας 2009/147.

69 Συγκεκριμένα, οι δηλώσεις αυτές, μολονότι αναφέρουν ότι δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση και παραπέμπουν ρητώς στις συστάσεις της ορνιθολογικής επιτροπής, εντούτοις δεν περιέχουν ακριβή και επαρκή αιτιολογία όσον αφορά την ανυπαρξία τέτοιας λύσης. Ειδικότερα, στις εν λόγω δηλώσεις, δεν μνημονεύονται καν άλλα σύγχρονα επιστημονικά μέσα έρευνας στον ορνιθολογικό τομέα, ούτε προς επιβεβαίωση ούτε προς απόρριψή τους.

70 Επομένως, ο λόγος με τον οποίο προβάλλεται έλλειψη αιτιολογίας στο καθεστώς εξαιρέσεων που θέσπισε η Δημοκρατία της Μάλτας όσον αφορά την ανυπαρξία «άλλης ικανοποιητικής λύσης», κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2009/147, είναι νόμω βάσιμος και πρέπει, ως εκ τούτου, να γίνει δεκτός.

71 Κατόπιν της διαπίστωσης αυτής, δεν είναι αναγκαίο εν προκειμένω να εξεταστούν οι λόγοι ακυρώσεως με τους οποίους προβάλλεται, αντιστοίχως, μη απόδειξη της ανυπαρξίας άλλης ικανοποιητικής λύσης, καθώς και του ότι το επίμαχο καθεστώς εξαιρέσεων της Μάλτας δεν επιδιώκει ερευνητικό σκοπό, κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2009/147 (πρβλ. απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, Επιτροπή κατά Μάλτας, C-557/15, EU:C:2018:477, σκέψη 53).

72 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ότι η Δημοκρατία της Μάλτας, θεσπίζοντας καθεστώς εξαιρέσεων που επιτρέπει τη σύλληψη ζωντανών πτηνών επτά ειδών άγριων σπίνων, ήτοι του σπίνου *Fringilla coelebs*, του φανέτου *Carduelis cannabina*, της καρδερίνας *Carduelis carduelis*, του φλώρου *Carduelis chloris*, του κοκκοθραύστη *Coccothraustes coccothraustes*, του σκαρθάκιου *Serinus serinus* και του λούγαρου *Carduelis spinus*, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις του άρθρου 5 και του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/147, ερμηνευόμενες σε συνδυασμό με το άρθρο 9, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

73 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Δημοκρατίας της Μάλτας και η τελευταία ηττήθηκε ως προς το κύριο μέρος των ισχυρισμών της, το κράτος αυτό πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

1) **Η Δημοκρατία της Μάλτας, θεσπίζοντας καθεστώς εξαιρέσεων που επιτρέπει τη σύλληψη ζωντανών πτηνών επτά ειδών άγριων σπίνων, ήτοι του σπίνου *Fringilla coelebs*, του φανέτου *Carduelis cannabina*, της καρδερίνας *Carduelis carduelis*, του φλώρου *Carduelis chloris*, του κοκκοθραύστη *Coccothraustes coccothraustes*, του σκαρθάκιου *Serinus serinus* και του λούγαρου *Carduelis spinus*, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις του άρθρου 5 και του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/147/ΕΚ, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών, ερμηνευόμενες σε συνδυασμό με το άρθρο 9, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας.**

2) **Καταδικάζει τη Δημοκρατία της Μάλτας στα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)